

הנדון:

הסטטוס מת. החילוניים עוברים מן המיגנה למיתקפה.

קדימה!

הסטטוס קוו מת. זהו גבר מצחיק, המושלך בחוצותינו. יש לקבור אותו. מהר.

לש משהו מגוחך בעצם השימוש במושג הזה כהוראת-קבע פוליטית-חברתית. "סטטוס קוו" פירושו, בלטינית, "המצב כפי-...". במקורו: המצב כפי שהיה קיים לפני המלחמה. ובדרך-השאלה: המצב כפי שהיה קיים ברגע מסויים.

פני כל תחומי-החיים. על שולחן-האוכל ועל הני-דה של האשה. על יסימין ועל הנסיעה במעלית בשבת. על המנגל כחג ועל מעמד האשה בבית-הדין, הכל.

ישראלים אינם מכירים כלל מציאות אחרת, וגם אינם מסוגלים לרמיין קואט לעצמם. המליצות הרחוקות, שמען משחר ילדותם והשחרור בהם על פי שיטה של חזרה אינסופית, נשמעות להם כאמיתות בלתי-מעוררות. אצל היהודים אין הכרל בין דת ולאום... לא תיתכן אצלנו הפרדה בין דת ומדינה... יותר מלישראל שמה על השבת... הדת היא הגורם היחיד המאחד את היהודים בעולם... ועוד קישקשים מסוג זה.

אני זוכר ויכוח עם שולמית אלוני במיטון הכנסת ב-1966. היא ריחה אז חזרת-כנסת מטעם מפא"י, אך כבר נודעה כמי שלוחמת בכפיה הר-תית. הצעתי לה לפעול בידה להפירת הדת מן המדינה. היא התנגדה לכך בתוקף, ואמרה שיש-אלה היא מדינה ציונית, והקשר שלנו עם היהודים בעולם קשור בדת, וכו'.

מאז התקדמה שולמית אלוני מאד, אך רבים עדיין תקועים בבוץ מחשבותי זה.

כחיים הציבוריים. כאשר מתה אחד מניף דגל התקפי הפכת ישראל למדינה הדתית בעוד שהמחנה השני מניף דגל הגנתי (שמירה על הסטטוס קוו) — מוכרת המחנה הראשון לנצח. בזירה זו, המיתקפה גוברת על המיגנה. ואילו העיקרון של הפרדת הדת מן המדינה הוא רעיון התקפי. הוא יאפשר לציבור החילוני ליטול סופי-האם את היוזמה לידיו, ולמגר את הציבור הדתי המסתער עליו.

לא חוזר מחר למקום שבו עמדנו אתמול, אלא כדי להנהיג במדינה את מישטרי-החיים הנואמים את השקפתנו, ואת המציאות הרוחנית של סוף המאה ה-20.

לא אמרתי עדיין מילה על המלחמה בדת הצעצעת.

הסדרת הדת מן המדינה אינה צריכה לסגוע בדת. יתכן מאוד שנכון היסוד. יתכן שהדבר יועיל להחזרת הדתית אף יותר מאשר לציבור החילוני. שהרי במציאות של אי-הפרדה התנוונה הדת בישראל, המחשבה הדתית ברחה מן הארץ לפורה, וכאן אין אלא מישטרי-כוחות, שחדר, חלוקת-טובות-הנאה, טפי-ליות ועסקנות. אנשים דתיים כמו ישעיהו ליבוביץ מכינים זאת היטב, והם תומכים בהפרדה.

ביחסים בין דתיים וחילוניים יש להבחין בין שני מישורים שונים. המישור הראשון הוא תחום הכפיה. כלומר: כפיית מיצות דתיות על הציבור באמצעות החוק החילוני.

הסדרת הדת מן המדינה תשים קץ לכפיה זו.

הדבר לא ישים קץ למאבק הרוחני בין הדת היהודית ובין ההומאניזם החילוני הישראלי. זהו המישור השני. אני מתנגד להשקפת-העולם הדתית, ואני רוצה בהחלט להיאבק בה.

אולם מאבק זה לא יתנהל או עוד במישור המבחיני, אלא במישור הרוחני. בדרך של יובח, מאבק על נפשות הדור הצעיר, חזרה-בתשובה מכאן, שיבה אל-הספק מכאן.

אדם דתי בעל-הכרה אינו צריך להירתע מאמ"כ כזה, שהרי הוא מאמין בצדיקת השקפתו. אדם חילוני כמוני בוודאי שלא יירתע מכך. זהו מאבק בריא, מפנה, מילחמה תרבותית ואמיתית, ואסיר-צהייה גם, מילחמה תרבותית נתווכח על האמונה כאלוהים, על ההיסטוריה היהודית, על הפסיכולוגיה והפילוסופיה של התר-פעיה האנושית וזאת ששמה דת.

בהחלט ברצון. **בתנאי שהדבר ייעשה בחברה חופשית, שבה אף צד אחד לא יכפה על השני, שבה מצעו של צד אחד פוליטי, מוצי-ווח על עשה ולא-עשה.**

אני מציע שכל החוגים החילוניים יסכימו ביניהם על מטרה אחת פשוטה, ברורה וחד-משמעית:

הפרדת הדת מן המדינה. כלומר: הררישה לחוקק חוקה כתובה ומשור-יית, שבה ייאמר כי מדינת-ישראל מושתתת על הפרדה גמורה בין השלטון והדת.

ברגע שתתקבל חוקה כזאת עליידי הרוב בכנסת ו/או במישור-אליעם, יתבטי-לו אוטומטית כל החוקים, התקנות, ה-הוראות, החקיקה-עזר, ההחלטות והנהגים הכופים על הפרט והכלל מיצות דתיות כלשהם.

תהיה תחבורה ציבורית שיבעה ימים בשבוע בייבשה, ביום כלל ההגבלות וחופש-התפריט, כגון איסור "טרופה", כיעור חופץ, הגבלת התפריט במסוים, כפיית כשרות על היילים.

(כך יושם קץ לכפיה האנטי-דמוקרטית, האר-מרת: מכיוון שהחילוניים אינם חייבים לאכול כשר, אבל הדתיים חייבים לאכול אכול כשר, לא נורא אם כולם יאכלו כשר. עכשיו נפלו הדתיים עצמם קורבן להגיון מעוות זה, כשכאים החרדים ואמרים: "מכיוון שהדתיים אינם חייבים לאכול אכול ששפיקוח הרבנות הראשית, רווקא, אבל החרדים חייבים לאכול גלאט-כושר, יאכלו כולם גלאט-כושר.")

יונהגו נשואין אזרחיים וגירושין אזרחיים. ייקבר כל אדם כרצונו. **ובן הלאה ובן הלאה — מהפכה בכל תחומי-החיים במדינה הזאת, ששוכשו ועתידה המשיך שלושה דורות ויותר, בעיקבות הסכמים ציוניים בין פוליטי-קאים אתיאיסטיים ובין עסקנים דתיים וחרדיים.**

מאליהם. שום אדם חרדי אינו יכול כלל לעשות אחרת. ומכאן: כל פעולה קטנה של הציבור החרדי, כל הפגנה, כל הצעת-חוק, כל מערכת-בחירות, כל מכוונת אוטומטית אל המטרה הסופית הזאת, גם אם המטרה המיידית צנועה יותר, וכל ציבור דתי "מתון" נגרר-נסחב אחרי התנועה הזאת, אם ירצה בכך, או לא.

זהו ההגיון של התהליך.

שום דבר פחות מזה לא יגייס את הרוב החילוני בארץ למאבק של ממש.

יש חילוניים המצטלבים שלוש פעמים (סליחה, מציירים על חוס מגדוריד) ונשבעים שהם נלחמים רק במשור הקרוי "כפיה דתית", אך הם מעריצים את דת-ישראל ויש הטוענים שהם הגים כסך-הכל על הסטאל-קור-אנטה (כלומר, המצב שהיה קיים לפני הכיבוש הדתי האחרון).

זה לא יעזור. זה לא יגביר את המתני-נות בקרב הערדים. אבל זה ימנע בעד החילוניים להתלהב ולהתגייס למאבק של ממש.

המאבק צריך להיות על הפרט והעל-רונני ביותר: זכותו של כל אדם להיבחר לרעה הרמוקרטית לחיות את חייו על פי אמונתו והש-קפתו, ערכיו ורצונותיו, כל עוד אינו מזיק בפועל לזולת.

למען הזכות הטיבעית הזאת מוכנים אנשים לעלות על בריקאדות. איש לא יעשה זאת למען שתי מילים לאטיניות מוסשמות.

לעומת זאת, מהו היעד של הציבור החרדי לוגי? אין בזה.

יש חברות יעודים קטנים וירוקומיים. הצעת-קול-נוע בפתח-היורה הצגת-חוק, כל מערכת-בחירות, פתיחים בשבת בגיבעתיים. הכרה בגיור רפורמי. פיתרון לפסול-הייתון. אי-סגירת רחוב מסויים בשבת. התנגדות לשריפת תחנות-אוטובוסים. גי-יטכן שיש איושהי מטרה מטושטשת, המבצי-בצת מבעד לערפל. איושהו געגעו למצב שונה, שבו כל אדם יוכל לחיות על פי דרכו, במסגרת של סדר ברת.

אולם אין מטרה מוגדרת, שלמה, מוסכמת.

זוהי חולשה. היא מונעת את ליכוד המאמצים, ואת הכוונת. מטרה סופית, גם כשאינה מתגשמת במהרה, יש לה חשיבות רבה כשלעצמה. גם כשהיא בכ-חינת מיתוס, יש לה ערך מחנך, מכון, מרנך. היא מאפשרת מדידה: האם מתקרבים אליה או מתרחקים ממנה. **מהי המטרה הסופית של הציבור החילוני?**

החרדים הבינו זאת תמיד. רוב שאר בעיניהם חל עקרון הסטטוס קוו רק על צד אחד.

בכל פעם כאשר תבוע החילוניים לשנות משהו" קמה זעקה נוראה: "הסטטוס קוו! סטטוס קוו!" — באותה הקריאה כמו הקמת המדינה, האם שאבעט" אפשר היה לחשוב שהסטטוס קוו (ניתן במעמד הריסני, כאחד מעשרת הדיברות, יאכלו הסטטוס קוו לא הפריע לדתיים מעוד-לם להשתמש בכוחם הפוליטי, במישור הארצי או המקומי, כדי לסחוט מן הציבור את שינוי המצב בכיוון הרצוי להם. עוד חוק-מדינה, עוד חוק-עזר עירוני. עוד איסור. עוד הגבלה.

הסטטוס קוו היה תמיד רחוב חדי סיטרו. כל זה הפך את הסטטוס קוו מומן לפיקציה גמורה. אין סטטוס קוו, ויתכן שמוצאם לא היה. אין הוא אלא אחיות-עניינים, מסך-עשן, טכסיס שבא להרגיע את החילוניים ולאפשר לחרדים להגיה ולרכוש מדי פעם נוסף.

עכשיו זה מת. כמעט ואמרתי: ברוך השם.

היעד של הציבור החרדי ברור וקבוע, וככלל לא יתכן אצלו יעד אחר.

היעד של חלק מן המדינה-ההלכה. האיית-אללה ושל האחים המוסלמיים, פירושה מדינה המתנהלת על-פי כללי החוק הדתי. היהדות, כמו האיטלאם, אך בניגוד לנצרות, אינה סתם "דת". אין היא רק דבר שהוא בין האדם ובין האלוהים שהוא מאמין בו. אין היא דבר רוחני, כמו מוסר. היהדות היא מערכת של חוק, המשתרעת על